Voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025-2028

gemeente
Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 4
Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen 5
Actuele ontwikkelingen en risico's 8
Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning 10
Programma 1 | Veiligheid 12
Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat 13
Programma 4 | Onderwijs 16
Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie 18
Programma 6 | Sociaal domein 20
Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu 25
Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 28
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen 31
Overhead en Onvoorzien 33
Overzicht kosten overhead 34
Onvoorziene uitgaven 37
Bijlagen 38
Bijlage 1: Overzicht investeringsambities 39
Bijlage 2: Overzicht reserves 40

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Weststellingwerf,

Hierbij bieden wij u de voorjaarsnota 2024 en de kadernota 2025-2028 aan.

We zijn inmiddels halverwege onze bestuursperiode. Op dit moment werken we dan ook volop aan al onze ambities die we hebben opgenomen in ons collegeprogramma 'Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf'. We hebben een mid-termreview opgesteld om de stand van zaken van onze ambities met u te delen. Deze heeft u inmiddels van ons ontvangen. Waar we in de mid-termreview inhoudelijk in gaan op onze ambities kijken we in deze voorjaarsnota en kadernota met name naar ontwikkelingen die zich voordoen of op ons afkomen en de financiële verwerking daarvan.

De basis van deze voorjaarsnota en kadernota ligt in ons collegeprogramma aangevuld met de mid-termreview en in de programmabegroting 2024 zoals u die in november 2023 heeft vastgesteld. Die programmabegroting 2024 was uitzonderlijk te noemen omdat we, anders dan normaal, een niet-sluitend meerjarenperspectief presenteerde. Zoals u weet heeft dit alles te maken met 'het ravijn' waar de Nederlandse gemeenten mee te maken krijgen. Helaas is voor deze situatie nog geen oplossing geboden. Dat betekent dat wij ook nu geen sluitend meerjarenperspectief kunnen laten zien.

Toch willen we blijven inzetten op onze ambities, kansen die zich voordoen en geld vrijmaken voor zaken die zorgen voor een sterk Weststellingwerf. Zo hebben we de renovatie en/of verbouw van een aantal scholen opgenomen in deze kadernota voor een toekomstbestendig integraal strategisch huisvestingplan (ISHP). We zetten extra middelen in voor het verstrekken van subsidie voor groot onderhoud van sportaccommodaties. Op die manier blijven we ook de sportparticipatie bevorderen. Door de Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) aanpak willen we de kansen voor onze inwoners op een veerkrachtig en gezond leven vergroten. Daarbij gaan de kosten voor de baten uit. We investeren ook in onze kapitaalgoederen en willen diverse bermen herstellen nadat deze beschadigd zijn. Realisatie van goedkope/betaalbare koop en sociale huur bij de bouw van woningen heeft onze aandacht. Dit willen we kracht bijzetten door hier € 1 miljoen voor te reserveren. Tot slot zijn er tal van ontwikkelingen waar we geen of weinig invloed op hebben, maar die wel een financiële consequentie hebben. Denk alleen al aan de indexaties die nodig zijn vanwege prijs- en tariefstijgingen.

Gelet op alle onzekerheden en de dynamische omstandigheden waar we mee te maken hebben, houden we uiteraard de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Richting de begroting verwachten we meer duidelijkheid vanuit het Rijk en kunnen we u een actueel beeld schetsen van ons meerjarenperspectief. Op dat moment willen we ook de omvang en het proces van een eventuele ombuigingstaakstelling bepalen.

Wij blijven ons inzetten voor een sterk Weststellingwerf!

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen toegelicht

De basis van deze voorjaarnota en kadernota ligt in de Programmabegroting 2024 zoals u die heeft vastgesteld in november 2023. In die programmabegroting presenteerden wij een meerjarenraming die niet sluitend was. Dat was zeer uitzonderlijk en voor ons niet gebruikelijk. Toch zien wij ons genoodzaakt om ook in deze kadernota 'het ravijn' te laten zien. De financiële ruimte in de laatste jaarschijven is niet voldoende om indexaties en autonome ontwikkelingen op te vangen, laat staan dat er ruimte is voor aanpassing van bestaand beleid of nieuw zaken. Vanuit het Rijk is er hier nog geen oplossing voor geboden. De voorjaarsnota van het Rijk laat weliswaar zien dat de opschalingskorting voor de gemeenten wordt geschrapt, dit maakt het ravijn alleen iets minder diep. Doordat het tekort blijft bestaan en een oplossing vanuit het Rijk nog niet in het verschiet ligt, moeten we richting onze begroting 2025 gaan anticiperen op onze financiële toekomst. In de toelichting onder de tabel gaan we hier verder op in.

In onderstaande tabel worden de belangrijkste wijzigingen van deze voorjaarsnota en kadernota getoond.

+ = voordeel - = nadeel	Voorjaarsnota Kadernota				
Eindtotaal per programma	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Stand programmabegroting na begrotingswijzigingen 1 t/m 3	**1.493.672**	**2.571.229**	**-1.081.391**	**-1.995.473**	**-3.062.157**
Wijziging septembercirculaire 2023	56.000	52.000	-76.000	1.002.000	2.035.000
Wijziging decembercirculaire 2023	-329.000				
Verwerken uitganspunten (cao, belasting, loon- en prijscompensatie)	1.297.000	1.612.100	1.611.100	1.660.100	1.673.100
Beginstand voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025-2028	**2.517.672**	**4.235.329**	**453.709**	**666.627**	**645.943**
Mutaties voorjaarsnota / kadernota*:					
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	-26.000	-64.500	-64.500	-76.500	-70.500
Programma 1 Veiligheid	-174.000	-236.800	-237.800	-237.800	-237.800
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-1.154.000	-163.200	-509.950	-551.200	-578.700
Programma 3 Economie					
Programma 4 Onderwijs	-125.000	-438.900	-552.300	-552.300	-697.700
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	-163.700	-117.000	-117.000	-117.000	-117.000
Programma 6 Sociaal Domein	-1.280.300	-1.280.300	-1.808.300	-1.747.500	-1.747.500
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	-317.600	-546.400	-546.400	-546.400	-546.400
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	-1.266.750	-170.000	-70.000	-70.000	-70.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	1.534.100	223.600	-89.500	-85.200	-86.200
Overzicht Overhead	62.600	-348.600	-355.050	-361.500	-367.950
Overzicht Onvoorzien	325.000	325.000	325.000	325.000	325.000
Eindtotaal programma's	**-2.585.650**	**-2.817.100**	**-4.025.800**	**-4.020.400**	**-4.194.750**
Prognose uitwerking voorjaarsnota van het Rijk					
Schrappen opschalingskorting		-1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Vrijval btw-compensatiefonds plafond	300.000				
Totaal prognose uitwerking voorjaarsnota van het Rijk	**300.000**	**-1.000.000**	**1.000.000**	**1.000.000**	**1.000.000**
Stand na voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025-2028	**232.022**	**418.229**	**-2.572.091**	**-2.353.773**	**-2.548.807**

*De bedragen per programma kunnen afwijken van de bedragen in de daadwerkelijke begrotingswijziging. Dit wordt veroorzaakt doordat kosten als totaalbedrag opgevoerd zijn bij een programma vanwege het inzicht in de totale kosten. In de begroting zijn de daadwerkelijke kosten echter verspreid over verschillende programma's. Het effect op het begrotingssaldo is echter gelijk.

Toelichting

De beginstand van deze voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025 is de stand van de programmabegroting 2024. Nadien zijn er nog begrotingswijzigingen geweest (1 t/m 4), deze hebben echter geen effect op het begrotingssaldo. Omdat deze wijzigingen wel en met name invloed hebben op de Algemene Reserve en de bestemmingsreserves hebben we een actueel overzicht van de reserves toegevoegd in de bijlage.

Het begrotingssaldo wijzigt wel door de septembercirculaire 2023 en de decembercirculaire 2023. Wij informeerden u via afzonderlijke memo's over de effecten van de circulaires. De circulaires worden nu verwerkt in de begroting. Daarnaast hebben we het financieel meerjarenperspectief geactualiseerd op basis van de reguliere uitgangspunten (middelen voor loon- en prijsontwikkeling, cao-ontwikkeling, enzovoort). Dit leidt tot een beginstand van deze voorjaarsnota 2024 en kadernota 2025-2028.

We hebben in deze voorjaarsnota en kadernota diverse mutaties en ontwikkelingen opgenomen. Deze lichten we hieronder op hoofdlijnen toe. In de programma's, het overzicht algemene dekkingsmiddelen en overhead&onvoorzien worden deze mutaties gespecificeerd.

Indexatie
Al jaren is ons uitgangspunt bij de begroting dat we de nullijn hanteren bij het indexeren van de budgetten, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken. Ook dit jaar hanteren wij datzelfde uitgangspunt, maar we zien dat er op bepaalde gebieden zeker argumenten zijn om van die lijn af te wijken. De indexatie begint over het algemeen, ten opzichte van de enorme piek in 2022 en 2023, weer iets normaler te worden. De tarieven in het sociaal domein stijgen daarentegen nog steeds behoorlijk. Wij hebben geen invloed op deze tariefstijgingen, daarom moeten we deze extra uitgaven opnemen in onze begroting.

Autonome ontwikkelingen
Voor de autonome ontwikkelingen geldt in principe hetzelfde als de indexaties. Wij hebben hier geen tot weinig invloed op en ontkomen er niet aan om deze op te nemen in onze begroting. Voorbeelden van autonome ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld onze bijdragen aan verbonden partijen zoals de Veiligheidsregio Fryslân en de FUMO. Er zijn ook positieve autonome ontwikkelingen te noemen zoals de renteopbrengst vanuit het Schatkistbankieren, deze zijn hoger dan geraamd in de huidige begroting.

Bijstelling van bestaand beleid en nieuw beleid
Om onze ambities en doelen te behalen is op een aantal punten bijstelling nodig. Als voorbeeld noemen we hier de plannen rondom het centrum Noordwolde waarover u separaat een raadsvoorstel heeft ontvangen. Daarnaast zijn we van mening dat we er goed aan doen om een aantal nieuwe zaken op te nemen in de begroting. Dit vanwege nieuwe inzichten of nieuwe ontwikkelingen.

Prognose uitwerking voorjaarsnota van het Rijk
Het demissionaire kabinet heeft in de voorjaarsnota van het Rijk een aantal punten opgenomen die de financiën van de Nederlandse gemeenten beïnvloeden. Deze punten zijn het resultaat van intensieve gesprekken tussen het demissionaire kabinet en de VNG. De volgende punten zijn opgenomen in de voorjaarsnota van het Rijk:
- De oploop van de opschalingskorting van € 675 miljoen wordt structureel geschrapt.
- Een rechtvaardige risicoverdeling van de zorgkosten (Wmo) door heldere afspraken over objectieve indexering en fondsvorming
- Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen

In de voorjaarsnota wordt ook aangegeven dat de nieuwe normeringssystematiek (een toelichting hierop vindt u in het hoofdstuk actuele ontwikkelingen en risico's) al vanaf 2024 wordt ingevoerd en dat gemeenten voor het financiële effect worden gecompenseerd. Uitzondering hierop is het jaar 2025, dan vindt geen compensatie plaats. Dat betekent dat in 2025 het gemeentefonds eenmalig € 675 miljoen lager wordt vastgesteld.

Wij hebben op basis van de informatie in de voorjaarsnota van het Rijk een prognose gedaan van de middelen die wij denken te ontvangen via de meicirculaire. In 2025 betekent dit een nadeel en vanaf 2026 een structureel voordeel. De afspraken over de indexering van de Wmo hebben wij niet opgenomen omdat deze middelen nog niet worden vrijgegeven door het Rijk.

Toewerken naar een financieel gezond perspectief
Zoals de VNG aangeeft: "de gesprekken hebben resultaat opgeleverd, maar het financiële probleem van gemeenten is hiermee nog niet opgelost". Zoals ons meerjarenperspectief laat zien, is het probleem inderdaad niet opgelost. Vanaf 2026 laat het perspectief een financieel tekort zien. Dit vraagt mogelijk om ombuigingen. De begroting 2025 lijkt vooralsnog met een voordeel te sluiten.

De VNG heeft vooruitlopend op de begroting een begrotingsadvies uitgebracht. Dit advies bevat de volgende punten:
- Bereid ombuigingen voor als de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze ombuigingen zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer de gevolgen van de ombuigingen financieel en inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek bij het inventariseren van de ombuigingen het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind.
- Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee wordt geraakt.

Wij nemen op dit moment het VNG begrotingsadvies nog niet over. De ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Zo zijn er nog volop gesprekken gaande waarbij de VNG bij de kabinetsformatie blijft inzetten op een gezond evenwicht tussen middelen en taken. Daarnaast komt de meicirculaire er binnenkort aan. In de komende periode houden wij deze ontwikkelingen uiteraard nauwlettend in de gaten. Op die manier hebben we een actueel beeld en kunnen we bij de programmabegroting 2025 de omvang en het proces van een eventuele ombuigingstaakstelling bepalen.

Actuele ontwikkelingen en risico's

Ontwikkelingen en risico's

Financieringssystematiek gemeenten
Vanaf 2026 komen veel minder structurele middelen binnen bij de gemeenten. Hierdoor wordt er inmiddels landelijk gesproken over het ravijn vanaf 2026. Eerder was dit ravijn landelijk gezien nog € 3,0 miljard. Door het schrappen van de opschalingskorting is het ravijn nu nog zo'n € 2,7 miljard. Dit ravijn wordt onder andere veroorzaakt doordat er vanaf 2026 geen volume-accres meer toegekend. Tot slot heeft het Rijk eenzijdig de normering van het gemeentefonds vanaf 2024 aangepast. Zoals in het hoofdstuk hiervoor geschetst is ook bij ons een financieel tekort te zien vanaf 2026. De VNG is namens de Nederlandse gemeenten in gesprek met het Rijk over dit ravijn. De inzet voor bijvoorbeeld de kabinetsformatie is een goed evenwicht tussen taken en middelen. Wat deze gesprekken opleveren is niet duidelijk. Daarmee blijven de inkomsten vanuit het gemeentefonds erg onzeker.

Eén van de financiële ontwikkelingen die bij de voorjaarsnota van het Rijk naar voren is gehaald (van 2027 naar 2024) is de normeringssystematiek. De normeringssystematiek bepaalt de jaarlijkse indexering van het gemeentefonds. In de nieuwe systematiek wordt de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) maatgevend in plaats van de trap-op-trap-af systematiek. Deze nieuwe systematiek zou meer stabiliteit moeten brengen in de inkomsten voor de gemeenten. Er is echter nogal wat aan te merken op deze nieuwe systematiek, met name met betrekking tot de groei van de uitgave voor (zorg)kosten. De daadwerkelijke gevolgen van de nieuwe normeringssystematiek moeten de komende periode gaan blijken.

Inzetten reserves
Aan het eind van 2023 zijn er tussen de VNG, het IPO en de ministeries van Financiën en Binnenlandse zaken afspraken gemaakt over het beter benutten van financiële ruimte. De uitwerking van deze afspraken heeft geleid tot een notitie over de inzet van reserves. De maatregel in deze notitie geeft aan dat gemeenten, onder voorwaarden, het surplus in de algemene reserve mogen aanwenden voor het dekken van structurele exploitatielasten. Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel kan een gemeente jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Daarnaast wijst deze notitie op bestaande maatregelen zoals het vormen van bestemmingsreserve kapitaallasten ter dekking van investeringen en het incidenteel inzetten van reserves ter overbrugging van tijdelijke tekorten. Benadrukt wordt dat deze maatregelen geen oplossing zijn voor de structurele tekorten die zich voordoen vanaf 2026. Het is slechts een hulpmiddel om actuele knelpunten op te lossen.
Omdat wij op dit moment geen tot weinig surplus van de algemene reserve hebben, is de nieuwe maatregel niet voor ons van toepassing.

Hervormingsagenda jeugd
De hervormingsagenda jeugd moet én de hulp verbeteren én tot een betere beheersing van de uitgaven leiden. De extra bezuiniging van € 511 miljoen die hiermee gemoeid gaat is echter nooit onderbouwd en niet uitvoerbaar bevonden. De Nederlandse gemeenten hebben daarom laten weten deze bezuiniging niet voor hun rekening te nemen. Dit standpunt wordt breed gedeeld en de toenemende druk op inwoners, professionals en instellingen in de jeugdhulpsector laat zien dat 25% bezuinigen op de jeugdhulp niet kan. In de Voorjaarsnota heeft het kabinet nu aangekondigd een eigen bijdrage voor jeugdhulp te willen invoeren als structurele dekking voor de bezuiniging van € 511 miljoen. Het kabinet wil dat dit voorstel al in 2026 van kracht is. Uit eerdere analyses blijkt dat zo'n bezuiniging via een eigen bijdrage grote impact heeft op gezinnen. Dit leidt zeker bij gezinnen in financieel kwetsbare situaties tot meer onzekerheid. En bestaansonzekerheid, is bekend, leidt juist tot meer jeugdhulpvragen.
Ook bij dit onderwerp is de VNG betrokken. De VNG dringt er bij het Rijk op aan om de uitvoering van deze maatregel zorgvuldig te toetsen voordat deze wordt ingevoerd. Het op korte termijn uitvoeren hiervan is in termen van voorbereiding en wetgeving vrijwel onmogelijk.

Uitvoeringsproblemen door capaciteitsgebrek
Net als voorgaand jaar zien we ook nu dat nieuwe, extra taken zorgen voor capaciteitsvraagstukken. Deze capaciteitsvraag in combinatie met krapte op de arbeidsmarkt stelt ons voor extra uitdagingen. Uiteraard blijven we in zetten op het vinden, binden & boeien van personeel om zo deze uitdagingen aan te gaan. Verder is in deze kadernota een verruiming van de formatieruimte opgenomen en financieel verwerkt (zie overzicht kosten overhead).

Huisvesting statushouders en opvang asielzoekers en ontheemden uit Oekraïner
Eind vorig jaar deed het kabinet het verzoek aan de Nederlandse gemeenten om een tandje bij te zetten in de huisvesting voor statushouders. Samen met de opvang van asielzoekers en de ontheemden uit Oekraïne heeft dit onze volle aandacht. Dit is echter een opgave die veel breder is dan huisvesting alleen. Het gaat ook om zorg, veiligheid, inburgering, enzovoort. Daarnaast moet deze opgave ook in samenhang worden gezien met het huisvesten van veel andere groepen en andere vraagstukken op het gebied van wonen. Een enorme uitdaging. Ook hier speelt het vraagstuk of middelen en taken die wij vanuit het Rijk krijgen in evenwicht zijn. We blijven hierover, via de VNG, in gesprek met het Rijk en doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om te voldoen aan al deze vraagstukken.

Initiatieven uit de samenleving
Wij staan positief tegenover initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de leefbaarheid en ontwikkeling van onze gemeente. We erkennen de waarde van burgerparticipatie en moedigen het nemen van eigen verantwoordelijkheid aan. Helaas zijn we als gemeente, ook door de huidige financiële ontwikkelingen, soms beperkt in wat wij kunnen bijdragen aan deze initiatieven. We zetten ons in om samen met initiatiefnemers te kijken naar mogelijkheden en om gezamenlijk te streven naar duurzame oplossingen voor onze gemeenschap.

Grondbeleid
Conform onze toezegging werken we op dit moment aan een herziening van de nota grondbeleid. Voor meer informatie volstaan wij hier met de verwijzing naar de paragraaf grondbeleid in onze begroting en jaarrekening.

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Advies & Ondersteuning en Publiek & Communicatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Indexatie					
Bestuurlijke samenwerking en Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering	-26.000	-38.000	-38.000	-50.000	-44.000
Nieuwe ontwikkeling					
Inrichting raadzaal en vergaderfaciliteiten		-26.500	-26.500	-26.500	-26.500
Totaal lasten	**-26.000**	**-64.500**	**-64.500**	**-76.500**	**-70.500**
Totaal programma 0	**-26.000**	**-64.500**	**-64.500**	**-76.500**	**-70.500**

Toelichting exploitatie

Indexatie

Bestuurlijke samenwerking en Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Voor de bijdrage/contributie aan de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), de Friese projectenmachine, de VFG, de P10 en de VNG worden bestuurlijke afspraken gemaakt. Dit zijn bijvoorbeeld indexatiepercentages of bedragen per inwoners. Deze lopen soms fors op, de verhogingen van deze bijdragen kunnen we niet binnen de huidige begroting opvangen, daarom is budgetaanpassing nodig.

Nieuwe ontwikkeling

Inrichting raadzaal en vergaderfaciliteiten

Voor de licenties en software-updates van het vergadersysteem is vanaf 2025 jaarlijks een bedrag nodig van € 3.500. De kapitaallasten van de nieuwe investering bedragen € 23.000. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Inrichting raadzaal en vergaderfaciliteiten	116.000				
Totaal bijstellingen investeringen	**116.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

Inrichting raadzaal en vergaderfaciliteiten

Voor de vervanging van de vergadertafels in de raadzaal heeft de gemeenteraad in 2022 een budget van € 40.000 beschikbaar gesteld. In 2022 is een traject gestart, dat geen passend ontwerp heeft opgeleverd. In het najaar van 2023 is het inrichtingstraject weer opgepakt. Het programma van eisen, dat oorspronkelijk uitging van de coronamaatregelen, is aangepast. Hierdoor is het resterende budget (€ 34.000) niet meer toereikend.

Voor de nieuwe inrichting van de raadzaal is het nu gewenst om, naast het vervangen van de vergadertafels, ook op andere onderdelen de ”look and feel” van de raadzaal aan te passen naar een uitnodigende, toegankelijke en representatieve sfeer. Verder moet nu ook de apparatuur (beamer en scherm) vervangen worden. Tenslotte wordt ook voor aanvullende vergaderfunctionaliteiten, zoals het hybride vergaderen en binnen het vergadersysteem te kunnen stemmen, geld aangevraagd. In totaliteit hebben we € 116.000 extra nodig.

Hiermee is de verwachting dat de functionaliteit van de zaal en de vergaderfaciliteiten voor alle gebruikers up to date en toekomstbestendig worden. De raadzaal zal hiermee voor de komende jaren voldoen aan de eisen en wensen van de raad en de ambtelijke organisatie.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 1 Veiligheid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Uitvoering plustaken brandveiligheid bij veiligheidsregio	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Bijdrage Veiligheidsregio	-104.000	-166.800	-167.800	-167.800	-167.800
Totaal lasten	**-139.000**	**-201.800**	**-202.800**	**-202.800**	**-202.800**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Verlagen leges Algemene Plaatselijke Verordening	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Totaal baten	**-35.000**	**-35.000**	**-35.000**	**-35.000**	**-35.000**
Totaal programma 1	**-174.000**	**-236.800**	**-237.800**	**-237.800**	**-237.800**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkeling

Uitvoering plustaken brandveiligheid bij veiligheidsregio

Voorheen werden bepaalde brandveiligheidstaken door OWO-VTH zelf gedaan. Door aangescherpte kwaliteitscriteria is dit niet meer mogelijk en doet de Veiligheidsregio Fryslân dit voor ons.

Bijdrage Veiligheidsregio Fryslân(zie ook programma 7)

De toename is beperkt tot het noodzakelijke. De insteek van de VRF is dat dienstverlening sober en doelmatig uit wordt gevoerd, met instandhouding van de kwaliteit. De uitzettingen betreffen de uitkomsten van het project doorlichting begroting en de autonome ontwikkelingen (loonontwikkeling, ontwikkeling materiele kosten en het rijksvaccinatieprogramma). Daarnaast is de eerder begrote storting in de egalisatiereserve niet gedaan. Dit alles maakt dat de bijdrage aan de veiligheidsregio stijgt.

Verlagen leges Algemene Plaatselijke Verordening

De geraamde leges Algemene Plaatselijke Verordening (APV) hebben we een aantal jaar niet gehaald. De verwachting is, mede door de OWO-geharmoniseerde legesverordening, dat dit in de toekomst ook niet gaat gebeuren. De raming wordt aangepast in lijn met de realiteit.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Hartog en Hoen
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Indexatie					
Elementenonderhoud	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000
Asfaltonderhoud	-116.000	-116.000	-116.000	-116.000	-116.000
Autonome ontwikkeling					
Incidenteel elementenonderhoud vanwege opbreken	-30.000				
Meerjarig investeringsbudget kwaliteit wegen			-46.750	-88.000	-115.500
Vervangen walbeschoeiing Tjonger		-4.200	-4.200	-4.200	-4.200
Onderhoud brug Steenwijkerweg	-50.000				
Afronding project herinrichting De Blesse	-95.000				
Nieuwe ontwikkeling					
Herstel bermen en opnieuw profileren van bermen	-100.000				
Onderhoud en investering kapitaalgoederen			-300.000	-300.000	-300.000
Lycklamaweg - voorbereiding	-60.000				
Lycklamaweg - aanvulling reserve investeringsambities	-750.000				
Totaal lasten	**-1.244.000**	**-163.200**	**-509.950**	**-551.200**	**-578.700**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Inkomsten elementenonderhoud	30.000				
Nieuwe ontwikkeling					
Lycklamaweg - voorbereiding dekking uit reserve inv.ambities	60.000				
Totaal baten	**90.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma 2	**-1.154.000**	**-163.200**	**-509.950**	**-551.200**	**-578.700**

Toelichting exploitatie

Indexatie

Elementenonderhoud

Het onderhoudsbudget voor elementen moet worden geïndexeerd in verband met gestegen prijzen en lonen (5,8%). Zonder een indexering kunnen we dit jaar minder onderhoud aan de bestrating uitvoeren. En krijgen we achterstanden in het onderhoud van de bestrating en stoepen.

Asfaltonderhoud

Het onderhoudsbudget voor asfalt moet worden geïndexeerd in verband met gestegen prijzen en lonen (11,2%). Zonder een indexering kunnen we dit jaar minder asfaltonderhoud uitvoeren en krijgen we achterstanden in het asfaltonderhoud.

Autonome ontwikkelingen

Incidenteel elementenonderhoud vanwege opbreken

In 2023 heeft een bedrijf de aanleg van een glasvezelproject rondom de industrieterreinen in Wolvega voltooid. Vanwege het opbreken van de bestrating om kabels in de grond te leggen, ontvangen wij een eenmalige schade vergoeding van € 30.000 voor dit project. Dit geld willen we in 2024 besteden aan onderhoud van de bestrating in de gemeente.

Meerjarig investeringsbudget kwaliteit wegen

Dit betreffen de kapitaallasten van de investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Vervangen walbeschoeiing Tjonger

Dit betreffen de kapitaallasten van de investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Onderhoud brug Steenwijkerweg

Wij hadden reeds vastgesteld dat er groot onderhoud bij de verkeersbrug in de hoofdrijbaan van de Steenwijkerweg uitgevoerd moet worden. De onderzoeken omtrent het groot onderhoud hebben inmiddels plaats gevonden. Het huidige budget voor groot onderhoud is niet toereikend. Daarom is een aanvullend onderhoudsbudget nodig.

Afronding de Blesse

Dit betreft de toevoeging aan de dekkingsreserve kapitaallasten vanwege het aanvullen van het krediet. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Nieuwe ontwikkeling

Herstel bermen en opnieuw profileren van bermen

Als gevolg van het extreem natte najaar en de omleidingsroutes rond De Blesse en de Pieter Stuyvesantweg in 2023 zijn veel bermen beschadigd geraakt. Doordat veel meer verkeer over soms smalle wegen moest rijden is er veel spoorvorming opgetreden in de bermen. Hierdoor kunnen er gevaarlijke situaties ontstaan. Om de bermen te herstellen moeten wij deze bermen weer in profiel brengen. Wij gaan deze werkzaamheden aanbesteden.

Onderhoud kapitaalgoederen

Wij zijn op dit moment bezig met het herzien van de onderhoudsprogramma's. Om die reden verwachten we dat we de komende periode de budgetten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen bij moeten stellen. Daarbij moeten we ook oog hebben voor de funderingsproblematiek in relatie tot onze eigen kapitaalgoederen. Hoewel nog niet exact duidelijk is in welke omvang de budgetten bijgesteld moeten worden, willen we hier al wel vast op anticiperen. We ramen daar vooralsnog € 300.000 per jaar voor.

Lycklamaweg

De Lycklamaweg in Wolvega ondergaat een herinrichting met als doel een verkeersveiligere weg en duurzamere leefomgeving. Eind 2023 zijn wij begonnen met een eerste verkenning met onder meer een klankbordgroep. Ook zijn de eerste voorbereidingen voor een schetsontwerp gestart. Wij verwachten eind 2024 met een kredietaanvraag te komen. Het bedrag dat hiervoor gereserveerd staat in de dynamische investeringsagenda lijkt niet toereikend te zijn. Een extra storting (€ 750.000) in de reserve is daarom nodig. De voorbereidingskosten zijn € 60.000 en betreffen de verstrekte opdracht inclusief meerwerk tot en met het opleveren van het schetsontwerp en nog in te vullen kosten. De voorbereidingskosten worden vanuit de reserve dynamische investeringsagenda gedekt.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2024	2025	2026	2027	2028
Meerjarig investeringsbudget kwaliteit wegen	-100.000	-750.000	-750.000	-500.000	-500.000
Vervangen walbeschoeiing Tjonger	-75.000				
Herinrichting De Blesse - aanvulling krediet	-95.000				
Totaal bijstellingen investeringen	**-270.000**	**-750.000**	**-750.000**	**-500.000**	**-500.000**

Toelichting investeringen

Meerjarig investeringsbudget kwaliteit wegen

Ons jaarlijks onderhoudsbudget voor het onderhoud van asfaltwegen en om de kwaliteit van de wegen binnen de door met de raad afgesproken kwaliteitsambitie (niveau LAAG) te houden is niet meer voldoende. Door te investeren willen wij de veiligheid van onze inwoners beter waarborgen en voldoen we aan de landelijke richtlijnen en onze eigen kaders.
Als we nu niks doen zullen de kosten van het jaarlijks wegenonderhoud fors toenemen en zal de kwaliteit van het wegenareaal blijven zakken. Door te investeren in levensverlengende maatregelen, levert toekomstig (klein)onderhoud op dezelfde wegen meer op. Daarnaast beschikken we dan over een geactualiseerde MJOP (meerjarige onderhoudsplanning) waarmee wij een gedegene beheerstrategie (assetmanagement) volgen.
Ons adviesbureau stelt voor om 10 (gedeeltelijke) wegen, welke op het einde van hun levensduur lopen, te voorzien van een levensverlengende maatregel (grootonderhoud met gedeeltelijke vervanging). De kosten hiervoor worden geschat op ongeveer € 2,5 miljoen. Wij willen daarom in 2024 starten met een verdere gedetailleerde uitwerking van deze wegen en in 2025 beginnen met de vervangingsinvesteringen. Eventuele prijsstijgingen of tegenvallers zullen jaarlijks via de P&C producten worden geactualiseerd.
2024: Voorbereidingskrediet voor de benoemde wegen en verdere advisering over de overige wegen binnen de gemeente voor lange termijnplanning en vervangingsopgave.
2025: Grootonderhoud Zeedijk Spanga
2026: Grootonderhoud Gracht Munnekeburen
2027: Grootonderhoud Hogeweg Oldelamer
2028: Grootonderhoud Kerkeweg Munnekeburen/Langelille

Vervangen walbeschoeiing Tjonger

Bij de fietspont in de Tjonger is een walbeschoeiing aangebracht. Deze walbeschoeiing is aan beide zijden van de Tjonger aan vervanging toe. We willen dit in de herfst 2024 samen met gemeente De Fryske Marren doen. We verwachten voor het vervangen van de walbeschoeiing aan onze kant ongeveer € 75.000 nodig te hebben. De Fryske Marren betaalt de kosten voor het vervangen van de walbeschoeiing aan haar kant.

Afronding de Blesse

De herinrichting van de Blesse bevindt zich in een afrondende fase. Begin 2024 staat in het teken van de nazorg en van de vergroening van het dorp. De nazorg en de afwikkeling van reeds gegeven opdrachten leiden tot een aanvullende kostenpost. Kabels en leidingen en een verlengde projectorganisatie zijn de belangrijkste oorzaken.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Hartog
Organisatie	Beleid en Gebiedsteams

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 4 Onderwijs	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Indexatie					
Leerlingenvervoer	-125.000	-125.000	-100.000	-100.000	-100.000
Autonome ontwikkeling					
Renovatie en verduurzaming Matthijsje		-146.500	-146.500	-146.500	-146.500
Nieuwe ontwikkeling					
ISHP		-167.400	-305.800	-305.800	-451.200
Totaal lasten	**-125.000**	**-438.900**	**-552.300**	**-552.300**	**-697.700**
Totaal programma 4	**-125.000**	**-438.900**	**-552.300**	**-552.300**	**-697.700**

Toelichting exploitatie

Indexatie

Leerlingenvervoer

Het budget voor leerlingenvervoer niet meer toereikend. De kosten voor leerlingenvervoer stijgen om verschillende redenen:

1. Indexering door vervoerders: Vervoerders passen vaak hun tarieven aan op basis van inflatie en andere kostenfactoren. Dit kan leiden tot hogere kosten voor het vervoer van leerlingen.
2. Toename van scholen met afwijkende schooltijden en afleverlocaties: scholen met afwijkende schooltijden, leiden tot extra vervoerskosten. Bijvoorbeeld als leerlingen op verschillende tijden moeten worden opgehaald of gebracht. Daarnaast zien wij een vervoersplicht voor een kind naar en van ouders die in andere plaatsen wonen.
3. Veranderingen in beleid: het gemeentelijke beleid is aan vernieuwing toe. De concept VNG verordening wordt komende zomer verwacht. In het schooljaar 2025-2026 kan dit worden toegepast.
4. Medische beperkingen: Voor leerlingen die medisch beperkt zijn en niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, kunnen de kosten hoger zijn omdat aangepast vervoer nodig is.

Met de komst van nieuwe beleid- en uitvoeringsregels verwachten wij een kleine daling in de uitgaven vanaf 2026.

Autonome ontwikkeling
Renovatie en verduurzaming Matthijsje
Dit betreffen de kapitaallasten van de investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Nieuwe ontwikkeling
ISHP
Dit betreffen de kapitaallasten van de investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2024	2025	2026	2027	2028
Renovatie en verduurzaming Matthijsje	-2.664.000				
ISHP	-3.043.000	-3.460.000	-235.000	-3.209.000	
Totaal bijstellingen investeringen	**-5.707.000**	**-3.460.000**	**-235.000**	**-3.209.000**	**0**

Toelichting investeringen

Renovatie en verduurzaming Matthijsje
In december 2023 heeft het schoolbestuur van Matthijsje een verzoek ingediend om de positionering in het ISHP te herzien en hen los te halen van de meerjarenplanning. Op basis van het verzoek van de basisschool Matthijsje hebben wij besloten een renovatie en verduurzaming van het schoolgebouw en sportaccommodatie goed te keuren. De kosten voor de revitalisatie van school Matthijsje bedragen € 2.663.990. Dit bedrag is op basis van een raming daarom zal er uiteindelijk afgerekend worden op basis van de daadwerkelijke kosten. De renovatieplannen met begroting zullen volgens de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs van gemeente Weststellingwerf nog moeten worden goedgekeurd door het college. De school draagt zelf € 175.000 bij vanuit hun MJOP. Er wordt geen extra geld beschikbaar gesteld voor eerste inrichting.

ISHP
De gemeente Weststellingwerf heeft in 2020 samen met de schoolbesturen een gezamenlijke visie op onderwijs bepaald. Deze onderwijsvisie is de basis voor het opstellen van het Integraal Strategisch Huisvestingsplan (ISHP), voor zover het consequenties voor de onderwijshuisvesting betreft. Voor een toekomstbestendig ISHP zijn keuzes nodig op het gebied van:

- Spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen in combinatie met instandhouding.
- Behoud van keuzemogelijkheden voor ouders (identiteit, onderwijskundig profiel).
- Samenwerking onderwijs met ketenpartners (ontwikkeling integrale kindcentra).
- Invulling verduurzamingsopgave vanuit klimaatakkoord.

In de nu gevraagde investeringen is er invulling gegeven aan de hierboven genoemde punten. Daarnaast zijn alle bedragen opgenomen waar de scholen wettelijk gezien recht op hebben. Het uitgebreide ISHP ontvangt u later.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Hoen en Hartog
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Bijdrage bibliotheek dBos		-61.000	-61.000	-61.000	-61.000
Specifieke uitkering					
SPUK Informatiepunten digitale overheid	-27.400	-27.400			
Nieuwe ontwikkeling					
Groot onderhoud sport	-143.100				
Volwassenfonds sport & cultuur	-20.600	-56.000	-56.000	-56.000	-56.000
Totaal lasten	**-191.100**	**-144.400**	**-117.000**	**-117.000**	**-117.000**
Baten					
Specifieke uitkering					
SPUK Informatiepunten digitale overheid	27.400	27.400			
Totaal baten	**27.400**	**27.400**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma 5	**-163.700**	**-117.000**	**-117.000**	**-117.000**	**-117.000**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkeling

De bibliotheek op School (dBos)

Naast de reguliere subsidie kreeg de bibliotheek Zuid Oost Friesland ook een bijdrage van ons voor de bibliotheek op school (dBos). Deze kosten zijn de laatste jaren betaald uit de rijksbijdrage NPO. Deze regeling stopt na 2024. Daarom is voor dat deel nu extra dekking nodig van € 61.000. De bijdrage aan de bibliotheek wordt nu € 21,22 per inwoner (inclusief dBos). De beide andere gemeenten (Ooststellingwerf en Opsterland) hebben het ook zo opgebouwd en het is de bedoeling dat we de hoogte van de subsidie de komende jaren op deze manier blijven bepalen.

SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)

Gemeenten kregen per 1 januari 2023 de verantwoordelijkheid voor de financiering van de IDO's over van de Koninklijke Bibliotheek (KB). Daarvoor lag de regie en coördinatie van deze informatiepunten bij de Manifestgroep en de KB. Vanuit de Spuk regeling IDO krijgen wij voor de jaren 2024 en 2025 € 27.400. Dit bedrag wordt als subsidie aan de BZOF beschikbaar gesteld. De gelden zijn bedoeld als financiering van de lokale bibliotheek ten behoeve van de realisatie en de instandhouding van de IDO:
-de promotie van de Informatiepunten Digitale Overheid bij haar inwoners
-het voeren van regie over het netwerk van organisaties rond de Informatiepunten Digitale -Overheid die voor de inwoners van de gemeente relevant zijn.
-bij het Informatiepunt worden burgers persoonlijk geholpen door een medewerker.

Verhoging subsidieplafonds.

Bovenstaande mutaties hebben ook gevolgen voor de door uw vastgestelde subsidieplafond voor het bibliotheekwerk met de preferente organisatie Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân. Het subsidieplafond wordt verhoogd met € 61.000 voor dBos en € 27.500 voor IDO. De functie van dit subsidieplafond is het voorkomen van een open-eind-regeling.

Nieuwe ontwikkeling

Groot onderhoud sport

Jaarlijks is er budget beschikbaar voor een subsidie groot onderhoud sportaccommodatie met een subsidieplafond van € 76.502. Verenigingen kunnen voor 1 april een aanvraag indienen voor onderhoud op hun sportaccommodatie. 50% van de kosten worden door de vereniging zelf gedekt en 50% door de gemeente Weststellingwerf. Indien er niet voldoende budget is wordt het bedrag normaal gesproken naar rato verdeeld. In 2024 zijn er veel meer aanvragen dan normaal binnen gekomen, en we hebben uiteraard kritisch gekeken naar de subsidiabele kosten. Wij vinden het raadzaam om dit jaar de extra onderhoudswerkzaamheden op te pakken omdat uitstel alleen maar meer kosten met zich meebrengt vanwege achterstallig onderhoud. Ook is het belangrijk dat de velden goed bespeelbaar blijven om de sportparticipatie te bevorderen.

Het subsidieplafond van deze regeling hoeft niet door u te worden geactualiseerd. Op grond van artikel 5 van de Algemene Subsidieverordening Weststellingwerf 2020 is het college bevoegd om de subsidieplafonds van de subsidieregelingen vast te stellen.

Volwassenfonds sport & cultuur

In Nederland leven ongeveer 1 miljoen volwassenen in armoede. Voor hen is deelname aan sport en cultuur vaak niet mogelijk, omdat ze onvoldoende geld hebben om de contributie, lesgeld en kleding of materialen te betalen. Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur wil dat iedereen kan deelnemen aan sport en cultuur en neemt voor volwassenen met een laag inkomen de financiële drempel weg. Het fonds betaalt voor deze personen de contributie rechtstreeks aan de sportvereniging of cultuurinstelling.
In 2022 hebben wij ons aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Op dat moment als pilotproject. In 2022 hebben 66 inwoners van onze gemeente gebruik gemaakt van het fonds. Het fonds bleek in een behoefte te voldoen. We hebben daarom besloten om ook in 2023 en 2024 deel te nemen. Bij het besluit hebben wij ook de wens uit gesproken om vanaf 2024 structureel deel te nemen. De kosten voor deelname bedragen € 56.000 per jaar.

De kosten voor deelname in 2023 en 2024 zijn (deels) uit incidentele middelen gedekt. Voor 2024 is € 35.142 gedekt uit het incidentele budget van 2023, we komen dus nog € 20.600 tekort voor 2024.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Hoen, Hartog, den Hartigh en Zonderland
Organisatie	Beleid, Projecten, Schakelteam en Gebiedsteams

Taakvelden

- Arbeidsparticipatie
- Begeleide participatie
- Geëscaleerde zorg 18+
- Inkomensregelingen
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Wijkteams
- Geëscaleerde zorg 18-

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Programma 6 Sociaal Domein	Voorjaarsnota 2024	Kadernota 2025	2026	2027	2028
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie					
Autonome ontwikkeling					
Extra krediet chalets Hoofdweg		-58.050	-58.050	-58.050	-58.050
Actualisatie budget vergoeding opvang Oekraïners	700.000	-2.500.000			
Deelname MDT divers	-75.000	-75.000			
Participatie					
Indexatie					
Buig	-336.000	-336.000	-336.000	-336.000	-336.000
Sociale werkvoorziening	-124.000	-124.000	-124.000	-124.000	-124.000
Specifieke uitkering					
SPUK Wet Inburgering	-540.900				
Nieuwe ontwikkeling					
ESF middelen inzetten voor Arbeidsdeelname en Participatie	-60.800	-60.800	-60.800		
WMO					
Indexatie					
Wmo maatwerkvoorzieningen	-555.000	-555.000	-555.000	-555.000	-555.000
Autonome ontwikkeling					
Kwaliteitstoezicht Wmo	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Hoofdlijnenakkoord GGZ - uitgaven	-85.500	-85.500			
Jeugdzorg					
Indexatie					
Jeugdhulp	-965.000	-965.000	-965.000	-965.000	-965.000
Autonome ontwikkeling					
Niet-Vrijwillige jeugdhulp	-73.500	-73.500	-73.500	-73.500	-73.500
Totaal lasten	**-2.145.700**	**-4.862.850**	**-2.202.350**	**-2.141.550**	**-2.141.550**
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie					
Autonome ontwikkeling					
Chalets Hoofdweg dekking uit de reserve		58.050	58.050	58.050	58.050
Actualisatie budget vergoeding opvang Oekraïners	-700.000	2.500.000			
Deelname MDT divers	75.000	75.000			
Participatie					
Indexatie					
Buig	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000
Specifieke uitkering					
SPUK Inburgering	540.900				
WMO					
Autonome ontwikkeling					
Hoofdlijnenakkoord GGZ - inkomsten	85.500	85.500			
Beschermd wonen	528.000	528.000			
Totaal baten	**865.400**	**3.582.550**	**394.050**	**394.050**	**394.050**
Totaal programma 6	**-1.280.300**	**-1.280.300**	**-1.808.300**	**-1.747.500**	**-1.747.500**

Toelichting thema samenkracht en burgerparticipatie

Autonome ontwikkeling

Extra krediet chalets Hoofdweg

Dit betreffen de kapitaallasten van de investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Actualisatie budget vergoeding opvang Oekraïners

Voor de opvang van Oekraïners is het normbedrag naar beneden bijgesteld per 1 januari 2024. We hebben onze raming op basis van de normbedragen 2023 gemaakt. De actualisatie is op basis van de nieuwe normbedragen 2024. De financiële effecten zijn neutraal omdat de vergoeding van het Rijk ook neutraal zijn opgenomen. Daarnaast hebben we ook voor 2025 een raming gemaakt.

Project MDT divers

Voor deelname aan het project MDT divers ontvangen wij vanuit het project een subsidie voor 2024 en 2025. MDT staat voor maatschappelijke diensttijd en biedt jongeren de kans om gedurende een aantal weken tot maanden hun talenten te ontdekken, iets te doen voor de samenleving en anderen te ontmoeten. Wij maken ook kosten hiervoor, deze worden grotendeels uit deze bijdrage betaald en deels uit ons bestaande budget Sociale basis. Wij doen hier al aan mee, echter de bedragen (budgettair neutraal) waren nog niet opgenomen in de begroting.

Toelichting thema participatie

Indexatie

BUIG

In de meerjarenbegroting is € 7.775.500 opgenomen budget BUIG wat we van het Rijk ontvangen. Op basis van de voorlopige beschikking 2024 ontvangen we € 8.111.500 budget BUIG van het Rijk. Het verschil is € 336.000. We verwachten dat we het extra budget volledig nodig hebben voor het indexeren van de uitkeringen. Vandaar dat dit bedrag zowel aan de baten als de lastenkant is opgenomen. Het gaat dan om de reguliere indexatie per 1 januari 2024 (3,75%), extra verhoging per 1 juli 2024 (1,2%) en de reguliere indexatie per 1 juli 2024 (% nog niet bekend).

Sociale werkvoorziening

Er is een structurele verhoging nodig van € 124.000 voor de Sociale Werkvoorziening door indexatie en cao-akkoord voor de Sociale Werkvoorziening. Voor 2024 is begroot € 3.911.000. Met een verhoging door indexatie en cao ontwikkelingen komt de bijdrage inclusief de bijdrage voor de GR voor 2024 uit op € 4.035.000. Bij het opstellen van de begroting 2024 was het nog niet duidelijk welke gevolgen een eventueel onderhandelingsresultaat met zich mee zou brengen. Inmiddels is bekend dat er op 14 december 2023 een cao-akkoord is bereikt. Door gemeenten is aan de VNG wederom opgeroepen om bij het rijk te blijven aandringen op structurele financiële compensatie van de kosten, ook met terugwerkende kracht.
Door de vastgestelde indexatie op de DVO Sociale Werkvoorziening (met Caparis) maar ook door de bovenstaande cao ontwikkelingen zijn de tarieven per 2024 verhoogd.

Specifieke uitkering

Wet inburgering 2021

In het kader van de Wet inburgering krijgen we ook voor 2024 een specifieke uitkering (€ 540.884). Deze moet aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Nieuwe ontwikkeling
Beleidsplan Arbeidsdeelname en Participatie
De gemeente Weststellingwerf heeft vanaf februari 2020 tot en met september 2022 deelgenomen in het REACT-EU subsidieproject van de Arbeidsmarktregio Fryslân. Op 18 oktober 2023 is de eindafrekening van het Europees Sociaal Fonds toegestuurd en hebben wij door deelname aan dit project een bedrag van € 182.203 ontvangen. Wij willen deze ontvangen ESF subsidie van € 182.203 voor de jaren 2024 tot en met 2026 in zetten voor € 60.743 per jaar voor de uitvoering van het beleidsplan Arbeidsdeelname en Participatie.

Toelichting thema Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Indexatie
WMO maatwerkvoorzieningen
Voor de Wmo kopen wij verschillende producten in, zoals hulp bij het huishouden of dagbesteding. Wij hebben contracten met zorgaanbieders die de diensten voor ons leveren. Als gemeente hebben wij een zorgplicht tegenover onze inwoners. Dit houdt in dat wij de inwoners die het nodig hebben moeten ondersteunen. Dat doen wij door op de inwoner afgestemde maatwerkvoorziening. Inmiddels zitten wij in de verlenging van onze Wmo contracten. Dit betekent dat wij reële tarieven moeten berekenen voor de ingekochte ondersteuning. Eind 2023 zijn de Wmo tarieven voor 2024 berekend. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de VNG rekentool. Dit zorgt ervoor dat wij op een transparante manier laten zien hoe wij tot reële tarieven komen. Dit doen wij in samenwerking met een afvaardiging van aanbieders, om tarieven te berekenen die passen bij onze regio. Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, in het zorglandschap, rondom de zorg cao's en de inflatie zorgen voor hogere kosten en meer risico's bij onze aanbieders. Dit betekent dat ook wij als gemeente hogere tarieven betalen voor de geleverde zorg. Wij hebben u begin 2024 op de hoogte gesteld van de kostenstijgingen. Voor de Wmo hebben wij in 2024 te maken met een kostenstijging van ongeveer 15% ten opzichte van 2023. Wij kunnen ongeveer 5% van de kostenstijging dekken uit de huidige begroting 2024. Wmo is een open einde regeling.

Autonome ontwikkeling
Inzet Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) voor Kwaliteitstoezicht Wmo
De Wmo legt de verantwoordelijkheid voor de maatschappelijke zorg en het toezicht op de kwaliteit daarvan bij de gemeenten. Wij willen deze taak bij de GGD onderbrengen om hier beter invulling aan te geven en de onafhankelijke positie van de toezichthouder te versterken. De GGD kan gemeente overstijgend werken en in één keer namens meerdere gemeenten onderzoek doen. Zij beschikt over meer capaciteit en kennis, wat de inzet minder kwetsbaar maakt. De GGD vervult ook een toezichthoudende rol bij kinderopvang en peuterzalen. Deze ervaring maakt het eenvoudiger om toezicht professioneler te organiseren. Daarbij is de GGD onafhankelijk, waar wij soms vanuit hulpverlening ook een andere rol naar een aanbieder hebben. Desgewenst kan de GGD ook een andere GGD-regio inschakelen als dat vanuit toezicht gewenst is (wanneer bijvoorbeeld de GGD zelf betrokken is bij een dossier). Zij heeft toegang tot meerdere gemeente overstijgende bronnen en kan zelf (naast partijen die wij aandragen) aanbieders selecteren voor onderzoek.

Hoofdlijnenakkoord Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)
Het Hoofdlijnakkoord GGZ heeft onder andere als doel om meer zorg voor mensen met psychische aandoeningen ambulant te verlenen. Daarvoor krijgen gemeenten via de centrumgemeente (Leeuwarden) een budget toegekend. Dit budget wordt ingezet voor het aanstellen van een welzijnscoach in het kader van Welzijn op Recept.
De middelen Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn toegevoegd aan het budget Beschermd Wonen. Er is afgesproken de middelen € 2.500.000 per jaar te verdelen over de gemeente op basis van de verdeelsleutel aantal cliënten Wmo jaar t-1. Voor Weststellingwerf komt dit neer op 3,42% oftewel € 85.444.

Beschermd wonen
De financiering van Beschermd Wonen, een tijdelijke opvang voor inwoners waarvoor zelfstandig wonen niet gaat, is geregeld vanuit de centrumgemeente Leeuwarden. Gebleken is dat de werkelijke kosten aanmerkelijk lager zijn dan het verstrekte budget; elk jaar krijgen we een teruggave. De financiering van Beschermd Wonen gaat veranderen. De invoering hiervan was gepland in 2024, maar is uitgesteld omdat de wetswijziging controversieel is verklaard door het demissionair kabinet. De invoering is nu gepland op 1 januari 2025, maar de verwachting is dat ook deze datum niet gehaald wordt.

Toelichting thema jeugdhulp

Indexatie
Zorgkosten Jeugd
We vragen extra budget aan voor zorgkosten Jeugd. We hebben met de najaarsnota 2023 incidenteel een bedrag van € 500.000 aangevraagd voor 2023. Door voortschrijdend inzicht weten we dat we het bedrag structureel nodig hebben. Daarnaast verwachten we in 2024 een toename aan zorgkosten. Deze toename wordt veroorzaakt door indexatie van tarieven en te verwachten negatieve financiële effecten vanuit de nieuwe aanbesteding die per 1 januari 2024 is ingegaan.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, het zorglandschap, de zorg cao's en de inflatie zorgen voor hogere kosten en meer risico's bij onze aanbieders. Dit betekent dat ook wij als gemeente hogere tarieven betalen voor de geleverde zorg. Als gemeente hebben wij een zorgplicht tegenover onze inwoners. Dit houdt in dat wij de inwoners die het nodig hebben moeten ondersteunen. Jeugdhulp wordt betaald op basis van een open einde regeling.

Autonome ontwikkelingen
Niet-Vrijwillige Jeugdhulp
We vragen extra budget aan voor kosten Gecertificeerde Instellingen (Regiecentrum, Leger des Heils en William Schrikker Groep). De Gecertificeerde Instellingen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van wettelijke Jeugdbescherming en Jeugdreclasseringsmaatregelen. De bekostiging van deze maatregelen in Friesland verloopt via een subsidieregeling die wordt vastgesteld door het Sociaal Domein Fryslân (SDF). De Friese gemeenten betalen naar rato van de zorgconsumptie.
Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, het zorglandschap, de zorg cao's en de inflatie zorgen voor hogere kosten en meer risico's bij onze aanbieders. Dit betekent dat ook wij als gemeente hogere tarieven betalen voor de geleverde zorg.
Jeugdhulp wordt betaald op basis van een open einde regeling. De inkoop is centraal in Friesland georganiseerd. De maatregelen worden opgelegd door de rechtbank. We hebben hier geen invloed op.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2024	2025	2026	2027	2028
Extra krediet chalets Hoofdweg	-270.000				
Totaal bijstellingen investeringen	**-270.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

Extra krediet chalets Hoofdweg
De tijdelijke huisvesting aan de Hoofdweg in Wolvega is bijna gereed. De chalets zijn geplaatst. De verwachting is dat ze in de eerste week van mei bewoonbaar zijn. In 2022 is een krediet aangevraagd bij de raad om deze opvanglocatie te realiseren. Gedurende de realisatie van het project zijn er verschillende onvoorziene omstandigheden geweest waardoor het budget van destijds niet toereikend is. Dit komt met name door asbestsanering, de ondergrond aan de Hoofdweg en de extra herstelwerkzaamheden aan de chalets die niet voorzien zijn. De bij de jaarrekening ingestelde reserve kan als dekking voor deze kosten worden gebruikt.

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Den Hartigh, Hartog en Zonderland
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Bijdrage FUMO	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000
Riolering centrumgebied Wolvega	-433.000				
Klimaatmaatregelen riolering		-66.000			
Rioolinspectie en herstel defecte kolken	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Bijdrage Veiligheidsregio	-104.600	-174.400	-174.400	-174.400	-174.400
Specifieke uitkering					
SPUK Aanpak Lokale Isolatie	-474.700				
Nieuwe ontwikkeling					
Klimaat en duurzaamheid	-165.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO)		-74.000	-74.000	-74.000	-74.000
Totaal lasten	**-1.275.300**	**-662.400**	**-596.400**	**-596.400**	**-596.400**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Riolering centrumgebied Wolvega dekking uit reserve Riolering	433.000				
Klimaatmaatregelen dekking uit rioolheffing of res. riool		66.000			
Rioolinspectie en herstel defecte kolken dekking uit rioolhef. of res.	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Specifieke uitkering					
SPUK Aanpak Lokale Isolatie	474.700				
Totaal baten	**957.700**	**116.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Totaal programma 7	**-317.600**	**-546.400**	**-546.400**	**-546.400**	**-546.400**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkeling

Bijdrage FUMO

De gemeentelijke bijdrage aan de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing) stijgt. De begroting van de FUMO 2025 is gebaseerd op autonome ontwikkelingen, nieuwe basistaken en gemaakte afspraken. De begrotingswijziging 2024 van de FUMO had grotendeels betrekking op de implementatie van de omgevingswet. Hierin waren incidentele lasten opgenomen. Deze incidentele lasten worden nu grotendeels vervangen door structurele lasten, welke onder andere bestaan uit indexatie personeels- en materiële kosten. We zien daarnaast dat de toename van lasten als gevolg van extra basistaken, zoals de actualisatieslag vergunningen en toezicht en handhaving energiebesparingsplicht en extra ureninbreng deelnemers, grotendeels gecompenseerd wordt door verlaging van de inwerkuren, verlaging van werkgeverslasten, verjonging van personeel, verlaging van de flexibele schil en rentebaten.

Riolering centrumgebied Wolvega

Dit betreft de toevoeging aan de dekkingsreserve kapitaallasten vanwege het aanvullen van het krediet. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Klimaatmaatregelen riolering

Dit betreft kapitaallasten van de investering die een jaar eerder plaatsvind. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Rioolinspectie en herstel defecte kolken

Wij hebben geconstateerd dat er een achterstand is bij het inspecteren van de riolering. Om deze achterstand weg te kunnen werken vragen wij structureel een aanvullend onderhoudsbudget aan van € 25.000 per jaar. Hiermee kunnen we jaarlijks ruim 4 km extra riolering reinigen en inspecteren.
Voor het onderhoud aan de afwateringskolken hebben we te maken met achterstallig onderhoud. Om deze achterstand weg te kunnen werken vragen wij structureel een aanvullend onderhoudsbudget aan van € 25.000 per jaar. Hiermee kunnen we jaarlijks ruim 200-250 defecten aan afwateringskolken herstellen.

Bijdrage Veiligheidsregio Fryslân (VRF) (zie ook programma 1)

De toename is beperkt tot het noodzakelijke. De insteek van de VRF is dat dienstverlening sober en doelmatig uit wordt gevoerd, met instandhouding van de kwaliteit. De uitzettingen betreffen de uitkomsten van het project doorlichting begroting en de autonome ontwikkelingen (loonontwikkeling, ontwikkeling materiele kosten en het rijksvaccinatieprogramma). Daarnaast is de eerder begrote storting in de egalisatiereserve niet gedaan. Dit alles maakt dat de bijdrage aan de veiligheidsregio stijgt.

Specifieke uitkering

SPUK Aanpak Lokale Isolatie

Voor de periode tot en met 2026 heeft het Rijk een SPUK toegekend voor het isoleren van particuliere woningen met de slechtste energie-labels (D, E, F of G) en een WOZ-waarde die lager is dan € 308.000 (peildatum: 1 januari 2022). In samenwerking met de andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân wordt een regeling uitgewerkt en in uitvoering gebracht. Naast de tranche van € 958.582 (najaarsnota 2023) hebben we ook tranche twee en drie ontvangen: € 474.644.

Nieuwe ontwikkeling

Klimaat en duurzaamheid

Vanaf 2024 is uit het Collegeprogramma jaarlijks structureel een bedrag van € 325.000 gereserveerd voor Klimaat & Duurzaamheid op een stelpost. In samenhang met het ontvangen geld van het Rijk is de balans opgemaakt. Kijkend naar de jaren 2024 en 2025 verwachten wij met bovenstaande bedragen verder te kunnen. Het restant kan vrijvallen (zie overzicht onvoorzien).

Opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO)
Om de doelen die gesteld zijn binnen het gezondheidsbeleid, jeugdbeleid en onderwijsbeleid te behalen is een brede integrale aanpak nodig. Een methodische aanpak waarin wordt gewerkt vanuit bewezen effectieve interventies. De OKO aanpak biedt hiervoor een goed en onderbouwd kader. De kosten gaan voor de baten in deze preventieaanpak. Het doel is dat op termijn er een kostenbesparing kan plaatsvinden op de inzet van (geïndiceerde) jeugdzorg en jeugdhulp. Daarnaast zal het niet alleen een besparing zijn op financiële middelen voor de jeugd maar zal het gezond opgroeien (fysiek en mentaal) ook op de langere termijn effect hebben op een gezonder leven voor inwoners.

We willen inzetten op het vergroten van hun kansen op een veerkrachtig en gezond leven. Het draait om een preventief jeugdbeleid, onderwijs en talentontwikkeling en zorg en ondersteuning voor jonge inwoners die met problemen kampen. We weten dat de groep met een ongunstige sociaaleconomische positie extra kwetsbaar is voor gezondheidsproblemen. Zij leven gemiddeld zelfs 15 jaar korter in goede gezondheid dan mensen met een gunstiger sociaaleconomische positie*. Deze ongelijkheid werkt vaak generaties lang door. Vandaar dat we extra willen inzetten om dit zoveel mogelijk te doorbreken. Dit past ook bij het landelijke beleid gericht op het verkleinen van gezondheidsachterstanden.
*https://digitaal.scp.nl/ssn2020/gezondheid/

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2024	2025	2026	2027	2028
Riolering centrumgebied Wolvega	-433.000				
Klimaatmaatregelen riolering		-1.875.000			
Totaal bijstellingen investeringen	**-433.000**	**-1.875.000**	**0**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

Riolering centrumgebied Wolvega
In het centrum van Wolvega worden De Hoofdstraat-Oost en de Van Harenstraat opnieuw ingericht. Gelijktijdig met die werkzaamheden wordt er een hemelwaterriool aangelegd en wordt een deel van de bestaande riolering vervangen. Voor de aanleg van het hemelwaterriool heeft de raad in mei 2023 een bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld. Nu wij in de eind fase van de voorbereiding zijn aanbeland, blijkt dat voor de aanleg van het hemelwaterriool € 203.000 meer nodig is. Gelijktijdig met de aanleg van het hemelwaterriool wordt een deel van de bestaande riolering vervangen. De kosten hiervoor bedrag € 230.000. Hiervoor is nog geen krediet beschikbaar gesteld. Kosten voor de riolering worden meegenomen in de berekening van de rioolheffing (dan wel reserve riolering).

Klimaatmaatregelen riolering
In het door de raad vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025 zijn negen klimaatmaatregelen benoemd die uitgevoerd worden. De kosten voor de uitvoering van deze klimaatmaatregelen zijn opgenomen in het kostendekkingsplan van het GRP. In dit kostendekkingsplan is opgenomen dat in 2025 voor de klimaatmaatregelen ‘Julianaweg en Oranje Nassaulaan’ in een aantal straten regenwaterriolering wordt aangelegd in combinatie met het vervangen van de bestaande riolering in die straten. Echter blijkt de staat van de bestaande riolering dusdanig slecht te zijn dat dit eerder vervangen moet worden. Om werk met werk te blijven maken wordt dan ook het regenwaterriool aangelegd. De kosten die hiervoor opgenomen zijn bedragen € 1.875.000 en het krediet is dus een jaar eerder nodig dan in het kostendekkingsplan is aangegeven. De kosten voor de kapitaallasten gaan daardoor ook eerder in. Kosten worden meegenomen in de rioolheffing.

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Zonderland, Hartog en Hoen
Organisatie	Beleid

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Nieuwe welstandsnota		-100.000			
Nieuwe ontwikkeling					
Centrum Noordwolde - extra uitgaven	-102.000				
Aankoop vastgoed centrum wolvega	-1.134.250	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Realiseren goedkope/betaalbare koop en sociale huur	-1.000.000				
Totaal lasten	**-2.236.250**	**-170.000**	**-70.000**	**-70.000**	**-70.000**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Verkoopopbrengst vastgoed	969.500				
Totaal baten	**969.500**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma 8	**-1.266.750**	**-170.000**	**-70.000**	**-70.000**	**-70.000**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkeling

Nieuwe welstandsnota

De huidige welstandsnota is vastgesteld in 2004 en dus sterk verouderd. Nieuwe (duurzame) ontwikkelingen zijn hierin bijna niet terug te vinden. Daarom is er behoefte aan een nieuwe welstandsnota. Dit jaar wordt er eerst een voorstel op route gebracht voor het vaststellen van sneltoetscriteria, dit is een onderdeel van de nieuwe welstandsnota. Hier zijn geen kosten aan verbonden. Om ook de rest van de welstandsnota aan te kunnen passen is wel budget nodig.

Verkoopopbrengst vastgoed
Er is een pand verkocht. De koopovereenkomst is getekend en overdracht vindt in 2024 plaats. De boekwaarde van het pand wordt afgeboekt. Het restant valt vrij in de exploitatie.

Nieuwe ontwikkeling
Centrum Noordwolde
In het Collegeprogramma 2022-2026 “samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf” is de ambitie opgenomen om in het centrum van Noordwolde verbeteringen door te voeren in de openbare ruimte. U krijgt hierover dit jaar nog een apart raadsvoorstel. Dan wordt ook aan u gevraagd het investeringskrediet beschikbaar te stellen.
In de reserve investeringsambities is al rekening gehouden met een investering hiervoor van € 500.000. Dit is echter niet voldoende. Want om het definitief ontwerp te kunnen realiseren verwachten wij dat de totale kosten uitkomen op € 585.000 exclusief btw. Voor de resterende dekking willen we nu alvast € 102.000 (€ 85.000 tekort + € 17.000 rentelast) toe voegen aan de dekkingsreserve kapitaallasten Centrumontwikkeling Noordwolde.

Aankoop vastgoed centrum Wolvega
In juni 2024 is het raadsvoorstel Aankoop Protestantse Kerk (PKN) Wolvega behandeld. De financiële consequenties worden nu geraamd.
Vanuit Centrum ontwikkeling Wolvega en Bestemming Wolvega is een analyse gemaakt waarin het strategisch belang van de aankoop van de PKN Wolvega percelen gewaardeerd wordt.
Voor Revitalisering Groene Hart van Wolvega zijn deze percelen van belang voor het bereikbaar maken van het bos/park (paden langs/om de kerk). Vanuit Bestemming Wolvega is er een belang om deze percelen in te zetten voor maatschappelijke en culturele voorzieningen. Binnen de financiële dekking valt de aankoop en de verbouw, renovatie en onderhoud van de percelen.

De Kerk op de Hoogte is een rijksmonument en beeldbepalend in het centrum van Wolvega. Door deze kerk een maatschappelijke, culturele en publieke functie te geven, passend binnen de plannen van Bestemming Wolvega, werken we aan behoud van cultureel erfgoed. Exploitatie en beheer zal in samenwerking met het ontmoetingscentrum de Ark vorm krijgen. Voor deze kosten is een structurele post opgenomen.

Realiseren goedkope/betaalbare koop en sociale huur
Wij vragen een (extra) bijdrage voor realiseren goedkope/betaalbare koop en sociale huur in nieuwbouw.

- De wereld van wonen is flink in beweging:
  De wereld van wonen geniet de laatste jaren veel aandacht.
  Sinds het aantreden van het college is er landelijk gezien veel veranderd. Vanuit Den Haag kwam de nationale bouw- en woonagenda met daarin de opdracht: bouwen, bouwen, bouwen!
  En om daar uitvoering aan te geven volgen er een aantal programma’s over onder andere leefbaarheid en het huisvesten van (bijzondere) doelgroepen. Om zo de wooncrisis in Nederland te bezweren.

- Woon(zorg) visie en de regionale woondeal:
  Om voor Weststellingwerf hier uitvoering aan te geven hebben we onze woonvisie en woonzorgvisie opgesteld. Hierin laten we zien wat we als gemeente willen met wonen. Het opstellen van de woonvisie en de woonzorgvisie zijn onderdeel van het collegeprogramma. De woonvisie en de woonzorgvisie zijn eind 2023 door de raad vastgesteld.
  Om uitvoering te geven aan de plannen vanuit Den Haag hebben we de regionale woondeal ondertekend. Deze deal spreekt van 500 woningen uitbreidingsnieuwbouw voor Weststellingwerf. Het Rijk heeft hieraan een voorwaarde verbonden namelijk dat 30% van deze nieuwbouw bestemd is voor sociale huur en betaalbare koop. Deze 500 woningen moet gebouwd worden in de periode tot 2030. In onze woonvisie hebben we aan dit aantal 100 woningen toegevoegd, gereed in 2033. Kortom er staat op woningbouwgebied nog flink wat te gebeuren.

- Dit heeft ook financiële consequenties:
  Voor de sociale huur hanteren we een sociale grondprijs. (€ 17.500 per kavel prijspeil 2024) Dit spreken we af in de prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersvertegenwoordiging. Deze prijs verschilt ten opzichte van de prijs die we (kunnen) vragen wanneer we de kavels verkopen tegen marktconforme tarieven. Hierdoor lijden we verlies op de exploitatie.
- Verlies opvangen:
  Om dit gebrek aan inkomsten op de kavels op te kunnen vangen, verzoeken wij u een bedrag van € 1 miljoen op te nemen in de reserve investeringsambities (dynamische investeringsagenda). Dit geeft het college de mogelijkheid om bij exploitaties waar goedkope en/of betaalbare woningen worden gerealiseerd een financiële bijdrage in te zetten.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Mutaties algemene dekkingsmiddelen

+ = voordeel - = nadeel

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Voorjaarsnota 2024	Kadernota 2025	2026	2027	2028
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Onderuitputting kapitaallasten	275.000				
Kleine afwijkingen	-60.400	-100.900	-89.500	-85.200	-86.200
Nieuwe ontwikkeling					
Storting in de algemene reserve	-1.500.000				
Totaal lasten	**-1.285.400**	**-100.900**	**-89.500**	**-85.200**	**-86.200**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Rente	619.500	324.500			
Nieuwe ontwikkeling					
Vrijval dynamische investeringsprogramma	2.200.000				
Totaal baten	**2.819.500**	**324.500**	**0**	**0**	**0**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**1.534.100**	**223.600**	**-89.500**	**-85.200**	**-86.200**

Toelichting mutaties algemene dekkingsmiddelen

Autonome ontwikkeling

Vrijval afschrijvingslasten
Wegens vertraging in de uitvoering van de investeringen in 2023 wordt er minder afgeschreven dan gedacht bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2024. Ook hoeft er daardoor minder onttrokken worden uit de dekkingsreserve kapitaallasten. Dit geeft per saldo voor 2024 in de verschillende programma's een incidenteel voordeel van € 275.000.

Kleine afwijkingen
Er zijn diverse kleinere afwijkingen die in de begroting aangepast moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan verschuiving van budgetten (van het ene naar het andere jaar) of verplichte indexaties. In onze financiële verordening is opgenomen dat we afwijkingen vanaf € 50.000 moeten rapporteren. In deze post zijn alle kleine afwijkingen verzameld. Individueel vallen al deze afwijkingen onder de grens van € 50.000 en zijn vaak niet groter dan een paar duizend euro.

Rente
In 2024 en 2025 verwachten we meer rentebaten te ontvangen dan begroot. Daarnaast begroten we rentekosten voor herfinanciering, deze verwachten we eerst niet nodig te hebben en kunnen daarom vrijvallen.

Reserve mutaties: vrijval dynamische investeringsprogramma en extra storting in de algemene reserve
Nu we de structurele lasten van het ISHP hebben opgenomen in deze kadernota (zie programma 4), vinden wij het verantwoord om het bedrag dat hiervoor was opgenomen in de reserve investeringsambities (dynamische investeringsprogramma) vrij te laten vallen. Dit is een voordeel voor de exploitatie van € 2,2 miljoen.
Anders dan voorgaande jaren stellen we ook voor om een deel van het te verwachten begrotingresultaat in de algemene reserve te storten. Normaal gesproken deden we dit pas bij de jaarrekening, waar het resultaat via de resultaatbestemming in de algemene reserve werd gestort. Door nu de storting in de algemene reserve alvast te begroten vullen we onze algemene reserve aan en sorteren we voor op het jaarrekeningresultaat.

Overhead en Onvoorzien

Overzicht kosten overhead

Mutaties overhead

+ = voordeel - = nadeel

Overhead	Voorjaarsnota 2024	Kadernota 2025	2026	2027	2028
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
OWO - extra kosten VTH 2024	-143.400				
OWO - dekking extra kosten VTH	101.700				
OWO - Aanvullende kosten I&A	-85.000	-132.300	-151.650	-171.000	-190.350
Actualisatie energietarief	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000
Nieuwe ontwikkeling					
OWO - uitbreiding VTH personeel + materieel		-236.000	-236.000	-236.000	-236.000
OWO - dekking uitbreiding VTH		80.000	80.000	80.000	80.000
OWO - uitbreiden informatievoorziening (OWO-BV)	-112.000	-192.000	-192.000	-192.000	-192.000
OWO - projectleider salarispakket (OWO-BV)	-35.000				
CAR verzekering		-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
Uitbreiding capaciteit	-168.400	-422.000	-422.000	-422.000	-422.000
Totaal lasten	**-92.100**	**-564.800**	**-584.150**	**-603.500**	**-622.850**
Baten					
OWO - bijdrage O+O voor dienstverlening OWO-BV	154.700	216.200	229.100	242.000	254.900
Totaal baten	**154.700**	**216.200**	**229.100**	**242.000**	**254.900**
Overhead	**62.600**	**-348.600**	**-355.050**	**-361.500**	**-367.950**

* De kosten die wij maken voor OWO onderdelen leiden ook tot een inkomst als gevolg van de vergoeding die wij van onze collega-gemeenten ontvangen.

Toelichting mutaties overhead

Autonome ontwikkeling

OWO - extra kosten VTH

De inzet van OWO-VTH wordt structureel gevraagd in de diverse projecten in de 3 gemeenten voor de opvang van Oekraïners en statushouders. Hiervoor is geen formatie in de afdeling. Om naast deze taak ook de reguliere bedrijfsvoering te garanderen wordt extra capaciteit ingezet. Daarnaast vraagt het dossier Prikkedam in Ooststellingwerf ook in 2024 extra inzet voor juridische taken, geluidmetingen en veiligheid. Last but not least is per 1 januari de lang verwachtte Omgevingswet in werking getreden. Het eerste kwartaal stond in het teken van het afwerken van de grote hoeveelheid aanvragen die nog onder het oude regiem waren ingediend. Daarnaast is er een extra front-office ingericht bij OWO-VTH om vragen van inwoners te beantwoorden die in het nieuwe jaar een Omgevingsvergunning aan willen vragen. Hiervoor is personeel vrij gemaakt. De taken van deze medewerkers moeten door externe inzet opgevangen worden. Om de geleverde informatie in het landelijke aanvraagsysteem, het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), voor inwoners begrijpelijk te maken en tegelijkertijd ons eigen beleid daarin een plek te geven is extra capaciteit nodig. In OWO-verband wordt samen gewerkt aan een meerjarenplan om te komen tot Omgevingsplannen. Er is veel extra inzet nodig om de nieuwe systematiek eigen te maken. Binnen Weststellingwerf hebben we budget in de huidige begroting voor de implementatie van de omgevingswet en de opvang van Oekraïners. Dit kan als dekking worden ingezet voor deze extra kosten.

Aanvullende kosten I&A
Op dit moment zien wij dat onze leveranciers forse indexaties in rekening brengen. Daardoor zijn de licenties, onderhoudskosten, huren, en dergelijk duurder. Wij kunnen dit niet geheel binnen onze budgetten opvangen. Om die reden moeten de budgetten worden verhoogd. Daarnaast betreft deze post de kapitaallasten van investeringen. Zie daarvoor de toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Actualisatie energietarief
Op basis van de nieuwe tarieven voor energie en de inschatting van het verbruik kunnen wij het budget actualiseren. Dit levert een voordeel op.

Nieuwe ontwikkeling
OWO - uitbreiding VTH personeel en materieel
De afgelopen jaren is door OWO geïnvesteerd om de bewustwording onder de bevolking en met name bij ondernemers en agrariërs te laten groeien op het thema ondermijning. Ook de bestrijding hiervan heeft veel aandacht. Samen met ketenpartners zoals politie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), belastingdienst en anderen boeken we succes en is OWO een voorbeeld voor de regio.
De veranderende maatschappij en oprukkende ondermijning door de verwevenheid van criminaliteit met de bovenwereld maakt ook dat we onze ogen niet kunnen sluiten. Het vraagt juist om een stevige inzet van menskracht en middelen. De capaciteit van het team toezicht en handhaving is voor het totale grondgebied van OWO te laag. De inzet van zogenaamde smart solutions (drone, bodycam, slimme apps en data) levert efficiencywinst op maar hiervoor genoemde schets noodzaakt tot een gestage uitbreiding van het team toezicht in capaciteit en facilitaire ondersteuning en uitvoeringskosten. De voorgestelde uitbreiding betreft – OWO-breed - 3 BOA's, een medewerker om het Bibob-beleid in de OWO-gemeenten om te zetten in daden, een jurist omdat BOA's meer administratief/juridisch werk genereren en een administratief/ICT medewerker die ondersteunend is om in het veld strategisch en tactisch zo efficiënt mogelijk capaciteit in te zetten.
Het onderzoek naar de benodigde formatie en middelen (bodemplaat onderzoek) van OWO-VTH is momenteel in voorbereiding. De resultaten van het daadwerkelijke onderzoek worden na de zomer verwacht. De wensen zoals hierboven beschreven lopen daarmee vooruit op de uitkomsten van de herijking van de bodemplaat.
Binnen Weststellingwerf hebben we vanuit het collegeprogramma € 80.000 dekking voor deze uitbreiding.

OWO - uitbreiding informatievoorziening
Dit voorjaar worden er stappen gezet om de afhandeling van de fysieke post in de drie huizen te optimaliseren. Dit leidt tot een uitbreidingsvraag bij team Informatievoorziening van 2,67 fte (OWO-breed). Met deze uitbreiding kunnen wij de inkomende post decentraal beter organiseren. Hiermee lopen we vooruit op het voorstel voor steunpunten in de huizen. De verwerking van de inkomende post is een acuut probleem en kan niet wachten op andere ontwikkelingen. Daarom willen we ook het project 'Vereenvoudig zaaktypen' naar voren halen, waardoor de registratie in de iZaak vereenvoudigd en minder foutgevoelig wordt.

OWO - projectleider salarispakket
Het huidige salarispakket moet worden aanbesteed. Wij moeten daar een aanbestedingsprocedure voor gaan opstarten. De aanbesteding staat gepland voor 2024 en de eventuele implementatie staat gepland voor het jaar 2025. Er is geen implementatie nodig als de aanbesteding wordt gegund aan onze huidige leverancier. Voor de aanbesteding hebben wij een projectleider nodig, deze expertise hebben wij niet in huis en moeten wij inhuren.

CAR verzekering
Voor de komende jaren staan er de nodige projecten op de planning. Tijdens de uitvoering van deze projecten lopen we risico's van materiële schade aan het werk of door het werk. Door een Construction All Risk (CAR) verzekering af te sluiten kunnen we het gemeentelijk (financieel) risico van dergelijke projecten verkleinen. Anderzijds wordt door het afsluiten van een dergelijke verzekering de afhandeling van schades voor burgers vanuit dergelijke projecten geprofessionaliseerd.

Uitbreiding capaciteit
Op een aantal gebieden zien wij de noodzaak om onze capaciteit uit te breiden. Dit betreft uitbreiding van de vaste formatie van het team 'Gezond en veilig opgroeien' (3 fte). De huidige bezetting is onvoldoende om aan de toenemende complexe vragen rondom kinderen en gezinnen te voldoen. Met deze uitbreiding kunnen we de lopende casuïstiek beter organiseren en investeren in een vast team. De uitgaven aan jeugdhulp stijgen jaar op jaar. Dit team is ons instrument om deze stijging te stoppen. Met de huidige bezetting krijgt dit geen kans. Daarnaast is meer capaciteit nodig op het gebied van publiekszaken (1 fte). De ontwikkelingen op het gebied van burgerzaken zijn in een stroomversnelling geraakt de afgelopen jaren. We hebben te maken met digitalisering, steeds veranderende wet- en regelgeving en de verhouding tussen burgers en de overheid verandert. Ook het communicatielandschap is de laatste jaren veranderd. Waar we vroeger meer boodschappen verzonden in het kader van goede voorlichting, is die tendens verschoven met de komst van de digitalisering. De focus van overheidscommunicatie ligt anno 2024 op verbinden en vertrouwen. Dit betekent meer sturen op strategie, advies en contentspecialisatie. Gezien de vele ontwikkelingen, ambities en grote projecten binnen de organisatie hebben wij extra inzet nodig (1 fte). Tot slot willen we inzetten op een gestructureerde aanpak van onderzoek naar onrechtmatigheden op gebied van de participatiewet, wmo en jeugd. De formatie voor toezichthouders/sociaal rechercheur/fraudepreventie willen we uitbreiden (1 fte). We willen graag proactief onderzoek uitvoeren, met bijvoorbeeld thema-controles. Ook het proactief doornemen van de signalen van het Inlichtingenbureau vanuit toezichts-oogpunt en versnelling van de afronding van zaken is mogelijk door de uitbreiding van capaciteit. We gaan er van uit dat dit uiteindelijk leidt tot minder uitgaven binnen het sociaal domein.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2024	2025	2026	2027	2028
OWO - Aanvulling investeringskrediet I&A	-130.000				
OWO - Investeringskrediet laptops I&A	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000
Totaal bijstellingen investeringen	**-220.000**	**-90.000**	**-90.000**	**-90.000**	**-90.000**

Toelichting investeringen

Aanvulling investeringskrediet I&A
We verwachten een tekort op het oorspronkelijke vervangingsbudget automatisering 2021. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal vervangingen van applicaties fors duurder uitvallen dan geraamd. Daarnaast moeten extra werkzaamheden worden uitgevoerd vanuit de EU-aanbesteding Kernapplicaties. Er is een aanvulling op het krediet nodig.

Investeringskrediet laptops I&A
Vanwege het hybride werken heeft inmiddels elke medewerker direct een laptop nodig. Om de aanschaf van laptops rechtmatig te doen is er een investeringsbudget nodig. Na aanschaf worden de laptops uiteraard meegenomen in het meerjarig vervangingsschema. Er is jaarlijks een investeringskrediet (OWO-breed) nodig.

Onvoorziene uitgaven

Mutaties onvoorzien

+ = voordeel - = nadeel	Voorjaarsnota	Kadernota			
Overzicht Onvoorzien	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten					
Nieuwe ontwikkeling					
Klimaat en duurzaamheid vrijval stelpost	325.000	325.000	325.000	325.000	325.000
Totaal lasten	**325.000**	**325.000**	**325.000**	**325.000**	**325.000**
Totaal Overzicht Onvoorzien	**325.000**	**325.000**	**325.000**	**325.000**	**325.000**

Toelichting onvoorzien

Nieuwe ontwikkeling

Klimaat en duurzaamheid vrijval stelpost collegeprogramma

In het collegeprogramma 2022-2026 is via een stelpost geld opzij gezet voor het uitvoeren van de opgave Klimaat en Duurzaamheid. In programma 7 vindt u het voorstel voor het beschikbaar stellen van middelen voor de opgave Klimaat en Duurzaamheid. Daarmee kan de stelpost nu vrijvallen.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht investeringsambities

Overzicht investeringsambities

Overzicht ontwikkeling dynamisch investeringsprogramma (na voorjaarsnota/kadernota)			
Beschikbare middelen			
Algemeen budget investeringsambities*			
*De kapitaallasten zijn al in de begroting meegenomen			
	stand 1-1-2024	**325.000**	
Onttrekking centrumontwikkeling Noordwolde		-325.000	
Algemeen budget investeringsambities	**verwachte stand**		**-**
Reserve investeringsambities			
	stand 1-1-2023	**15.161.734**	
Onttrekking voor Organisatiekosten regiodeal 2024		-15.000	
Storting in de reserve Lycklamaweg + betaalbaar wonen		1.750.000	
Vrijval onderdeel scholen		-2.200.000	
Onttrekking voor centrumontwikkeling Noordwolde		-175.000	
Ontrekking ontmoetingslocatie Wolvega		-100.000	
Onttrekking voorbereidingskosten Infra Lycklamaweg		-60.000	
Onttrekking rentecomponent		-118.400	
	Totaal mutatie		-918.400
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
Projectleiding/voorbereidingskosten		-50.000	
	Totaal toegezegd		-50.000
Waar moet nog een raadsbesluit over komen			
Infra Lycklamaweg		-2.190.000	
Fietspad fase 3		-580.000	
Motie Energiefonds		-500.000	
Ander gebruik gemeentehuis		-250.000	
Onderhoud wegen en fietspaden		-500.000	
Verbeteren verkeerscirculatie Wolvega		-1.000.000	
Gebiedsontwikkeling Spokedam		-500.000	
Verbetering van zwemgelegenheden		-600.000	
Centrum Wolvega: fase 3 ontwikkeling Groene Hart		-2.275.000	
Centrum Wolvega: Acht-Pilarenplein		-2.000.000	
Betaalbare woningen		-1.000.000	
Rentecomponent (voor dekking kap.lst uit reserve inv.ambities)		-2.798.600	
	Totaal nog over te beslissen		-14.193.600
Reserve investeringsambities	**Verwachte stand**		**- 266**
Verwacht saldo Algemeen budget investeringsambities + Reserve investeringsambities			**- 266**

Bijlage 2: Overzicht reserves

Overzicht reserves

Stand 31 december	Eindbalans 31-12-2023	Resultaatbest. 2023	Primitieve begr.	BWN 1 t/m 4	VJN/KN	Eindbalans 31-12-2024
Algemene Reserve						
Algemene reserve	8.341.636	5.462.426		-2.011.000	1.500.000	13.293.062
Subtotaal	**8.341.636**	**5.462.426**	**0**	**-2.011.000**	**1.500.000**	**13.293.062**
Bestemmingsreserves						
Reserve afvalstoffenverwijdering	632.563					632.563
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.298.950				-483.000	815.950
Bestemmingsreserve investeringsambities	15.161.734		-15.000	-717.500	-510.000	13.919.234
Bestemmingsreserve energietransitie	355.397		25.000			380.397
Bestemmingsreserve Noodfonds energie	495.000			-495.000		0
Bestemmingsreserve spoedzoekers		550.000				550.000
Dekkingsreserve kaplasten Centrum Wolvega	7.297.500				433.000	7.730.500
Dekkingsreserve kaplasten herinrichting de Blesse	5.240.000				95.000	5.335.000
Dekkingsreserve kaplasten project Driewegs.	1.314.500					1.314.500
Dekkingsreserve kaplasten Groene hart Wolvega	5.740.500			-179.250		5.561.250
Dekkingsreserve kaplasten Acht Pilarenplein Wolvega	150.000					150.000
Dekkingsreserve kaplasten huisvesting Oekraïners		500.000			-270.000	230.000
Dekkingsreserve kaplasten Centrum Noordwolde				598.000		598.000
Dekkingsreserve kaplasten aankoop/renovatie Ark/Kerk				1.433.000		1.433.000
Subtotaal	**37.686.144**	**1.050.000**	**10.000**	**639.250**	**-735.000**	**38.650.394**
Totaal	**46.027.780**	**6.512.426**	**10.000**	**-1.371.750**	**765.000**	**51.943.456**